

Suusikko

Metsähistorian Seuran jäsenlehti 2/2023

“Älä hätäile, istu mättäälle,
kyllä se pipo löytyy” s. 3

Vuosikokouksen
kuulumiset s. 5

Savottajätkien
perintöön
lisää tehoa
lahjoituksilla
s. 6

Lusto uudistuu
– kesän 2023
erikoisnäyttelynä
tarjolla Puutalo
Osake-yhtiön
tarina s. 8

Retkeily Länsi-
Uudellemaalle
s. 13

Tutkimus-
hanke s. 14

Susikko^{2/2023}

“Älä hätäile, istu mättäälle, kyllä se pipo löytyy”	3
Vuosikokouksen kuulumiset	5
Savottajätkien perintöön lisää tehoa lahjoituksilla	6
Lusto uudistuu – kesän 2023 erikoisnäyttelynä tarjolla	
Puutalo Osakeyhtiön tarina	8
Retkeily Länsi-Uudellemaalle 8.–9.9.2023	13
Tutkimushanke	14

Susikko

**METSÄHISTORIAN SEURA RY:N
JÄSENTIEDOTE 2/2023**

<http://www.metsahistoria.fi>
[seura\(at\)metsahistoria.fi](mailto:seura(at)metsahistoria.fi)

ISSN 2737-3428 (painettu)
ISSN 1799-0750 (verkkójulkaisu)

Julkaisija: Metsähistorian Seura ry
Ilmestyminen: Kolme kertaa vuodessa
Toimituskunta: Heikki Roiko-Jokela,
Antti Koskimäki, Juha Aaltoila
ja Tapio Kamppila
Taitto: Kirsi Salonen/Grafisa

Susikossa julkaistaan metsähistoriaan liittyviä tekstejä ja kuvia. Tekstiehdotuksia voi lähettää seuran osoitteeseen [heikki.roiko-jokela\(at\)jyu.fi](mailto:heikki.roiko-jokela(at)jyu.fi). Tekstin kirjoittamisessa on noudatettava kirjoitusohjeita, jotka ovat seuran kotisivuilla www.metsahistoria.fi/julkaisut/susikko.

Etukansi:

Puutalo Oy:n mainokset korostivat elementtitalon nopeaa pystyttämistä. Vuodesta 1945 lähtien ilmoitusten graafisesta asusta vastasi mainospiirtäjä Kaarlo Humalisto.
Kuva: ELKA

PUHEENJOHTAJA
Heikki Roiko-Jokela

VARAPUHEENJOHTAJA
Kari Mielikäinen

MUUT HALLITUKSEN JÄSENET

Tapio Kamppila, sihteeri
Jarmo Hämäläinen
Leena Karjalainen-Balk
Nuutti Kiljunen
Pirkko Kivinen
Jukka Nerg
Jaakko Niemistö
Marko Rikala

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ
ihminen ja metsä

“Älä hätäile, istu mättäälle, kyllä se pipo löytyy”

Heinäkuu ja sydänkesä – ja Suomen suvi parhaimmillaan. Totuuden nimissä täytyy tosin itseään välillä muistutella, että sade kuuluu elämään siinä missä auringonpaistekin: sen verran sateisia päiviä on viime aikoina piisannut. No, ehkä se tästä vielä kirkastuu: kyllähän sitä toivoisi maamiehille kuin myös lomalaisille ja muillekin niitä perinteisiä heinäpoutia!

Entä mitä erityistä – poutakelien ohella – voisi toivoa metsien ja metsähistorian ystäville? Mitään suoraan ajankohtaan ja aiheeseen liittyvää sanontaa en äkkiseltään löytänyt (vaikka niitä luultavasti onkin), mutta tätä kirjoitettaessa lähestytään heinäkuun 13. päivää eli vanhaa karhun, metsän kuninkaan päivää. Karhun toinen päivähän on tammikuulla, talven puolivälissä, jolloin karhu kääntää kylkeään ja jatkaa uniaan. Heinäkuussa on puolestaan karhun ”syntymäpäivä”, vanha pyhä, jolloin meidän ihmisriepujen tuli olla karhulle kaikin tavoin mieliksi, jotta se pysyisi metsäisessä valtakunnassaan, eikä tulisi kylille ja piholle ihmistä ja karjaa kiusaamaan. Tai antaisi metsämiehen kulkea rauhassa asioillaan. Hyvä muistaa tämä nykypäivänäkin! Ihan vaan kaiken varalta.

Karhun lepyttelyä ajatellen tulee mieleen vanha ja tunnettu metsäinen sanonta: “Niin metsä vastaa

kuin sinne huudetaan.” Tuo on toki yleispätevä ohje paitsi karhun ja ihmisen mutta myös ihmisten keskinäisiinkin suhteisiin. Ja voihan tuota yleistää metsäisempäänkin suuntaan: kohtele metsiä (tai luontoa ylipäätään) hyvin, niin ne “kohtelevat” sinua hyvin.

Mitäpä sitä ei metsänystävä tekisi, jotta saa turvattua hyvän puuntuoton, runsaat marjasadot, siestetyksen onnistumisen... Tai jotta ei joutuisi metsäretkillään niin sanotusti “metsänpeittoon”, vaan kotimatkakkin sujuisi turvallisesti.

Joten nautitaan kesästä! Ei anneta ”pipon kiristää”, vaan suunnataan luontoon, metsiin, järvien tai meren äärelle. Kuka mistäkin maisematyypistä pitää. Ladataan akkuja tulevaa syksyä ja sen haasteita ajatellen.

Joten... Otsikon sanoilla toivottelen kaikille lukijoille kaunista kesää ja mukavia metsäretkiä!

Heikki Roiko-Jokela

*Metsähistorian Seuran puheenjohtaja,
dosentti*

*Työmiehet pystyttävät Mäntykoto-talon seinäelementtejä
Marttilan invalidikylässä Helsingissä vuonna 1942.
Kolmen hengen ryhmä pystyi kokoamaan talon valmiiden
perustuksen päälle muutamassa päivässä.
Kuva: Foto Roos / ELKA*

Vuosikokouksen kuulumiset

Metsähistorian Seuran vuosikokous pidettiin Tieteiden talolla Helsingissä 28.3.2023. Kokoukseen osallistui 15 henkilöä. Seuran puheenjohtaja Heikki Roiko-Jokela avasi kokouksen ja vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin Risto Hyvärinen. Kokouksen jälkeen kuultiin professori Jyrki Kettusen esitelmä Vihreä kultakausi 1973-2008 -kirjasta.

Toiminta, tuloslaskelma ja talous 2022

Edellisen vuoden toimintaa kertailtiin tärkeimmiltä osiltaan. Taloudellisen tuloksen todettiin päättyneen noin 4 400 euroa ylijäämäiseksi, taseen loppusumman ollessa vuoden 2022 lopussa noin 12 800 euroa. Vastuuvapaus myönnettiin yksimielisesti tili- ja vastuuvapaus.

Toimintasuunnitelma sekä tulo- ja menoarvio vuodelle 2023

Vuoden 2023 toimintasuunnitelmassa jatketaan edellisenä vuonna päivitetyn strategian mukaisesti metsähistorian taltiointia ja tunnetuksi tekemistä. Aikanaan strategisia tavoitteita toimeenpanemaan perustetut työryhmät päivitetään myös uuden hallituksen myötä ajantasaisiksi.

Jäsenlehti Susikkoa toimitetaan perinteisesti sähköisesti kolmesti vuoden aikana seuran verkkosivuille, sekä tarvittaessa paperitulosteena. Vuosilusto 15 julkaistaan 2024 verkkojulkaisuna yhdessä Jyväsky-

län yliopiston Historian ja etnologian laitoksen sekä Suomen Metsämuseo Luston kanssa.

Seuran toiminnasta tiedotetaan jatkossakin Susikossa, seuran tilaisuuksissa ja verkkosivuilla, sähköpostitse sekä metsäalan lehdissä ja valtakunnallisten historia- ja metsätieteiden kanavien kautta. Seuran hallituksen nimeämä tiedotusryhmä kehittää tiedotusta osana seuran strategiaa. Lisäksi seura ylläpitää yhteyksiä tiedeyhteisöihin, historia- ja perinneyhdistyksiin sekä alan muihin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla. Tavoitteena on keskinäinen tiedon ja kokemusten vaihto sekä yhteistyö ja työnjako. Myös monipuolista yhteistyötä Suomen Metsämuseo Luston kanssa jatketaan. Kotimaan retkeily suuntautuu tänä vuonna Uudellemaalle.

Hallitus

Metsähistorian Seuran hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Heikki Roiko-Jokela. Hallituksen jäsenistä erovuorossa olivat Jarmo Hämäläinen, Leena Karjalainen-Balk, Nuutti Kiljunen ja Pirkko Kivinen. Kaikki erovuoroiset valittiin jatkamaan hallituksessa uudelle kaksivuotiskaudelle.

Hallituksessa jatkavat myös vuoden päästä erovuoroisena olevat Kari Mielikäinen, Jukka Nerg, Jaakko Niemistö ja Marko Rikala. Seuran toiminnan tarkastajiksi vuodelle 2023 valittiin Antti Koskimäki ja Anna-Leena Simula. Heidän varahenkilöikseen valittiin Risto Hyvärinen ja Pekka T. Rajala.

Savottajätkien perintöön lisää tehoa lahjoituksilla

1940-luvun savottajätkien perintö tuottaa hyvää tänäkin päivänä

Talvisodan päätyttyä keväällä 1940 todettiin, että ankaran säännöstelyn mukaiset korttiannokset eivät riitä savotoilla raskasta metsätyötä tekeville jätkille. Ongelmaan tartuttiin nopeasti ja perustettiin Metsätyömaiden Muonitustoimisto, jonka tehtävänä oli välittää savotoille lisäostolupia ruokaan. Ostoluvilla sai ostaa peruselintarvikkeita kuten lihaa, margariinia, sokeria sekä kahvinkorviketta ja -vastiketta.

Savottajätkien ylijäämästä huolehtiin Metsämiesten Säätiö

Jatkosodan jälkeen olot pikkuhiljaa paranivat, ruoan saanti helpottui ja säännöstelystä luovuttiin. Metsätyömaiden Muonitustoimistoa ei enää tarvittu. Koska Muonitustoimisto ei ollut valtion organisaatio, päättivät sen hallinnossa olleet työntekijöiden ja työnantajien edustajat, että noin miljoonan euron ylijäämää hallinnoimaan perustetaan Metsämiesten Säätiö.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 75 vuotta 18.11.1948 perustetun säätiön taivalta. Mesenaatin tehtävänä on alusta asti ollut metsäalan kehittäminen ja metsäalalla työskentelevien hyvinvoinnin edistäminen.

Lahjoitukset käytetään kokonaisuudessaan lahjoittajan toivomaan asiaan

Vuosittain 2/3 Säätiön saamista apurahahakemusten euroista jää rahoittamatta, koska jaettava raha ei riitä. Säätiö rahoittaa painopistealueidensa mukaisia koulutushankkeita, tutkimushankkeita, selvityksiä, kehittämis-, markkinointi- ja viestintähankkeita, opiskelijoiden ulkomaan opintoja ja opintomatkoja, opinnäytetöitä sekä tukee painopistealueiden muusta muuta toimintaa. Tämän vuoden rahoitushaussa tuli 4,7 miljoonan euron edestä hankehakemuksia.

”Hyviä hankkeita jää runsaasti rahoittamatta. Jotta voisimme kasvattaa rahoitusta, keräämme lahjoituksia. Lahjoitukset ja niiden tuoton käytämme

Pitkäjänteinen ratkaisu keventää huolta ja tuo hyvä mielen.

METSÄTESTAMENTTI

Lahjoita metsäomaisuutesi osaaviin käsiin, metsäalan hyväksi. Näet työsi ja huolenpitosi metsässä jatkuvan.

Lue lisää: www.mmsaatio.fi/metsatestamentti

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

ihminen ja metsä

kokonaisuudessaan apurahoina lahjoittajan tärkeäksi pitämään asiaan metsäalalla. Lisätietoja lahjoituksista saat www.mmsaatio.fi/lahjoita ja voit aina halutessasi soittaa sekä keskustella vaihtoehtoista,” kannustaa Metsämiesten Säätiön toimitusjohtaja Ilari Pirttilä.

Metsätestamentti, nimeämäsi rahasto tai keräys

Lahjoitusvaihtoehtoja on useita. Metsätestamentti on mielellään jo elinaikana tapahtuva metsäkiinteistön lahjoitus metsäalan hyväksi. Säätiö hoitaa metsiä lahjoittajan kanssa lahjoituskirjaan tehtyjen linjausten mukaisesti käyttäen tuotot lahjoittajan toiveen mukaisesti.

Metsämiesten Säätiöön on mahdollisuus myös perustaa lahjoittajan nimeämä rahasto. Rahaston perustamisella ja kartuttamisella lahjoittajat voivat pysyvällä tavalla osoittaa tukevansa tärkeänä pitämänsä asiaa laajasti tai kohdennetusti metsien talouskäytön ja ihmisen hyväksi. Säätiö ei peri rahaston hoidosta hallinnointipalkkiota, joten kaikki varat käytetään rahaston tehtävän mukaisesti.

Voit myös perustaa merkkipäivä- tai muistokeräyksen ja täsmäkohdentaa tuoton tietyn hyvän asian edistämiseen metsäalalla.

Lisätietoja:

www.mmsaatio.fi/lahjoita
ja Ilari Pirttilä, 050 5989920

Lusto uudistuu – kesän 2023 erikoisnäyttelynä tarjolla Puutalo Osakeyhtiön tarina

Suomen Metsämuseo Lustossa Punkaharjulla on meneillään mittava kokonaisuudistus, joka jakautuu kahteen osa-alueeseen. Luston laaja perusnäyttely uudistetaan vuosina 2020–2024 suomalaisia metsäsuhteita kuudesta näkökulmasta valottavaksi ydinnäyttelyksi Suomen Kulttuurirahaston Museovisio-rahoituksella. Samalla osa museosta peruskorjataan. Kesällä 2023 vielä esillä olevan Luston nykyisen perusnäyttelyn tarjontaa täydentää Puutalo Osakeyhtiöstä kertova erikoisnäyttely New Standards, joka sukeltaa 1940–50-lukujen asumisen ja rakentamisen historiaan.

Lustossa on näyttelypinta-alaa noin 2 500 neliötä, jonka puitteissa se esittelee valtakunnallisena metsäkultuurin vastuumuseona metsähistoriaa, -kulttuuria ja monimuotoisia suomalaisia metsäsuhteita. Ydinnäyttelyudistuksen myötä Luston näyttelytarjonta monipuolistuu entisestään: paikkansa näyttelyssä saavat aiempaa painokkaammin metsiin eri aikoina kytkeytyneet erilaisista arvoista ja tarpeista nousevat vaihtelevat merkitykset. Suomi on metsäsuhteiden maa, ja näitä moninaisia metsäsuhteita huhtikuussa 2024 yleisölle avautuva uusi ydinnäyttely tarkastelee kuudesta toisistaan poikkeavasta, mutta samalla keskenään risteävästä näkökulmasta.

Ydinnäyttelyudistuksen keskeiset tavoitteet liittyvät Luston muotoilemaan dynaamisen museon konseptiin, joka pyrkii lisäämään museon vaikuttavuutta yhteiskunnassa. Metsäkeskustelu ja siihen osallistuvien tahojen usein toisistaan kauaksikin jäävät näkökulmat kaipaavat taustoittajakseen neutraalia, metsäkultuurin ja -historian tutkimukseen nojaavaa ymmärrystä metsien käyttöön vaikuttavista pitkistä kehityskuluista ja nykyajan mukanaan tuomista haasteista. Ellei hahmota historiaa, on usein vaikea ymmärtää nykyhetkeä. Strategiansa mukaisesti Lusto pyrkii yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Keskeistä siinä on monipuolisen ja luotettavan metsätiedon välittäminen. Dynaamisena museona Lusto mahdollistaa metsähistorian ja -kultuurin

asiantuntemuksellaan eri tahoja osallistavaa metsäkeskustelua, ja auttaa yleisöjä ymmärtämään metsäkultuurin ja metsäsuhteiden kirjoa ennen ja nyt antaen samalla osaltaan eväitä kestävänsä tulevaisuuden rakentamiseen.

Kuusi polkua suomalaisiin metsäsuhteisiin

Luston tuleva ydinnäyttely rakentaa pitkää tarinaa suomalaisista metsäsuhteista. Metsien käytön kansallisen kertomuksen eri vivahteita lähestytään kuuden eri näkökulman kautta. Metsän luonto avaa näyttelykierrokselle lähtijälle kaiken metsäisen kulttuuriperinnön perustaa, itse metsää. Metsäekosysteemin monikerroksisuutta havainnollistetaan muun muassa metsämaan ja sen eliöiden tärkeyttä, metsien monisyisiä vuorovaikutussuhteita eri eliöiden välillä sekä tuottajien, kuluttajien ja hajottajien roolia ja laho puun merkitystä havainnollistavien näyttelyelementtien avulla.

Ydinnäyttelyyn kuuluvat myös Vihreä kulta - ja Voimavara-näyttelyosiot, jotka tuovat esille metsistämme kautta aikojen saatuja hyödykkeitä ja henkisiä hyvinvointivaikutuksia. Vihreä kulta tutustuttaa museovieraan talonpoikaiseen puunkäyttöön, tuohikulkuuriin, kaskenpolttoon, tervatalouteen, keräilytuotteisiin ja moniin muihin metsän suomiin ai-

Luston näyttelyuudistuksesta pääsee jo näkemään maistiaisia, kuten tämän Sanna Vatasen metsämaa-aiheisen tekstiilitaideteoksen. Kuva: Kimmo Heikkilä.

neellisiin resursseihin, mutta myös modernimpaan metsäsuhteeseen, kuten nykyajan puurakentamiseen ja metsäbiotalouteen. Voimavarassa esittäytyvät monipuolisesti metsiin liittyvät aineettomat hyödyt ja ilmiöt: pitkällä ajallisella kaarella kuljetaan entisaikojen kansan- ja luonnonuskosta retkeilyyn ja metsien virkistyskäyttöön. Matkan varrella tarkastellaan myös vaikkapa metallimusiikin metsäelementtejä ja luodaan silmäys (lasten)kirjailija Anni Swanin satumetsään – ja metsän tarjoamaan suojaan, jonka kääntöpuolena on eksymisen pelko.

Metsällä on ollut ja on yhä tärkeä osansa myös suomalaisuuden rakentamisessa, ja täällä metsien keskellä asuneen ja asuvan kansan itseymmärryksen muotoutumisessa. Ydinnäyttelyssä tätä tematiikkaa esitellään Metsäläiset-näyttelyosiossa. Siinä kurkistuksia Suomen metsäiseen kuvaan tarjoavat Seitsemän veljestä, Punkaharjun kaltaiset kansallis- ja ideaalimaisemat, tai maalaustaiteen metsä. Yksi osa metsäläisyyttä on ollut myös metsäammattilaisten ammatti-identiteetti, ja metsäläisyyteen kietoutuu osaltaan myös 1900-luvun alkupuoliskolla tyydytystä saanut maannälkä. Moniarvoinen metsä -osio

tuo näkyviin ydinnäyttelyssä metsiin liittyvän laajan arvokirjon, eri tavat katsoa metsää ja metsänkäyttöä tai muita metsiä käyttäviä lajeja, kuten sutta. Ydinnäyttely havainnollistaa kävijälle sitä, kuinka arkisen elannon hankinnan ja kotitarvepuun metsästä tuli teollistumisen ja metsätalouden myötä palkkatyön ja puuntuotannon metsä, ja siitä 1900-luvun jälkipuoliskolla perinteisen taloudellisen arvon rinnalle yhä moniarvoisempi virkistäytymisen ja luontoarvojen metsä.

Luston tulevasta ydinnäyttelystä merkittävän osan muodostaa jatkossakin kertomus siitä, kuinka puut muutettiin jätkien ja hevosten, myöhemmin metsäkoneiden voimin metsäteollisuustuotteiksi. Tästä kertova näyttelyosio Savotta on samalla kertomus itsenäisen Suomen pääsystä maailmankaupan kartalle ja taloudellisesti vakaalla pohjalla olevaksi kansakunnaksi kansakuntien joukkoon: ennen pitkää hyvinvointivaltioksi. Näyttelyosio esittelee myös työn muutostrendejä ja metsäammattien kirjoja eri vuosikymmeniltä. Sen tulevaisuustila tarjoaa kävijöille mahdollisuuden visioida sitä, millaisia metsäammattilaiset ovat tulevaisuudessa.

Ydinnäyttelyuudistuksen ohella Lusto uudistuu parhaillaan toisellakin tapaa. Lusto valmistui ja avautui yleisölle kesäkuussa 1994, ja museon laajennus valmistui vuonna 2005. Alkuperäinen museorakennus on siinä iässä, että peruskorjaus on ajankohtainen. Rinnan ydinnäyttelyuudistuksen kanssa viedään läpi Luston peruskorjaushanke. Siinä keskeistä ovat modernit taloautomaattioratkaisut, digitalisaatio ja kestävään kehitykseen perustuva puukorjausrakentaminen. Puun käyttömahdollisuuksien monipuolinen hyödyntäminen ja energiatehokkuus ovat peruskorjaushankkeessa keinoja, joilla näihin tavoitteisiin päästään. Korjauksen kohteena ovat muun muassa museon puujulkisivut, ja asiakastilojen osalta uudistuksia tehdään sekä aula-, kokous- että myymälätiloihin. Koska näyttelyuudistus siirtyy syksyllä 2023 entistä painokkaammin käsikirjoitusvaiheesta toteutusvaiheeseen ja peruskorjaustoimet laajenevat, on Lusto syyskuun alusta kevääseen 2024 yleisöltä suljettuna, kunnes kokonaan uusittu ydinnäyttely avautuu. Ennen sitä Luston kesätarjonnassa on kuitenkin uutena erikoisnäyttelyä esillä New Standards, joka kertoo suomalaisten puuelementtitalojen maailmanvalloituksesta.

New Standards: uutta tasoa rakentamiseen ja elämään

Talvisodasta siirryttiin välirauhan aikaan 13. maaliskuuta 1940. Sodan runtelemaa Suomea odotti melkoinen työsarka: vanhat kotikontunsa uuden itärajan taakse menettäneet 420 000 karjalaisevakkoo piti asuttaa. Asutuskysymystä ratkaisemaan perustettiin kuukausi rauhanteon jälkeen Puutalo Osakeyhtiö. Yhtiön osakkaiksi tuli 21 suomalaista metsäteollisuusyritystä. Puutalo Oy suunnitteli ja rakensi kartellimaisena yhteenliittymänä monenlaisia puuelementteihin perustuvia rakennuksia: pientaloja, rivitaloja, kouluja ja tehtaita, parakkejakin sotilaskäyttöön. Tuotantolaitoksina toimivat yhtiön osakasyritysten puunjalostustehtaat. Tästä jälleenrakennuskauden ja puisten tyyppitalojen historiasta kertoo Luston kesässä erikoisnäyttely New Standards. Se on alkuun valmistunut Suomen näyttelykokonaisuudeksi Venetsian arkkitehtuuribiennaaliin 2021 ja ollut sen jälkeen esillä Arkkitehtuurimuseossa Helsingissä. Biennaaliin sen toteutti Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinfo.

New Standards -erikoisnäyttely kertoo Puutalo Oy:n tarinan. Kuva: Kimmo Heikkilä.

Kotimaan asutustoiminnan lisäksi Puutalo Oy suuntautui pian ulkomaankauppaan. Se toimitti aluksi tuotteitaan Neuvostoliittoon osana sotakorvauksia: itään kulki kymmeniä tuhansia junavaunullisia tavaraa, muun muassa rakennuselementtejä. Idänkauppa muodostui Puutalolle tärkeäksi vielä senkin jälkeen, kun sotakorvaukset saatiin maksetuksi vuonna 1952. Vuosina 1945–1955 ”sirpin ja vasaran maahan” kohosi yli satatuhatta suomalaista pientaloa. Vienti itänaapuriin katkesi kuitenkin äkillisesti vuoteen 1955 ostajaosapuolen yksipuolisella ilmoituksella.

Puutalo Oy:n oli löydettävä korvaavia markkinoita lännestä. Niitä löytyi. Toisen maailmansodan jälkeen Puutalon vientiverkosto ulottui eri puolille maailmaa, yli 30 maahan. Yhtiön ulkomaankauppa muodosti parhaimmillaan 5,5 prosenttia koko Suomen viennistä. Suomalaisten suunnittelemaa puuelementtitaloja rakennettiin muun muassa Iso-Britanniaan, Israeliin, Kolumbiaan ja Saksaan. 1950-luvulla pula-ajasta toipuvan Suomen ulkomaankauppa oli usein vaihtokauppaa, valuuttapulankin vuoksi. Puutalon tuotteista saatiin Israelista maksuksi appelsiineja, Kolumbiasta kahvia. Monet tuolloin eri maihin rakennetuista tyyppitaloalueista yhdistyvät edelleen suomalaisiin, kuten Berliiniin toisen maailmansodan jälkeisessä jälleenrakennuksessa muodostuneet pien-

talolähiöt. Puutalo Oy:n parhaat vuodet olivat kuitenkin ohi 1960-luvun alkaessa. Osakasyritysten joukko alkoi harventua. Puutalo Oy:n historia päättyi kuitenkin vasta hiljattain, 2010-luvulla.

New Standards -näyttely perustuu Suomen elinkeinoelämän keskusarkistossa (ELKA, Mikkeli) säilytettävään laajaan Puutalo Oy:n arkistoon, jonka pohjalta arkkitehdit ja tutkijat Laura Berger, Philip Tidwell ja Kristo Vesikansa näyttelyn biennaaliin kuratoivat. Heiltä ilmestyi myös samanniminen, englanninkielinen historiateos Puutalo Oy:stä. Hankkeessa dokumentoitiin lisäksi yhtiön valmistamien puuelementtitalojen nykytilaa maailmalla. Näyttelyyn sisältyykin Juuso Westerlundin nykyvalokuvia Kolumbian Barranquillasta ja Tanskan Århusista, kuten myös Marttilan sotainvalidikylästä Helsingistä: otoksia Puutalon rakennuksista nykykuosissaan ja niiden asukkaista. Lustossa näyttelyn uutuutena on mukana aitoja Puutalon elementtirakenteita vuonna 2021 puretusta Maununnevan koulusta (valmistunut 1955) Helsingistä. Koulun osat on lahjoitettu Luston museokokoelmiin, ja tulevat osaksi ydinnäyttelyä.

Marko Rikala, amanuenssi

Suomen Metsämuseo Lusto

Suomen
Metsämuseo

LUSTO

Luston näyttelyt kesällä 2023

Erikoisnäyttelyt:

Luston synty ja uudistus

**New Standards – tarina suomalaisten
puuelementtitalojenmaailmanvalloituksesta**

Perusnäyttely avoinna viimeistä kesää ennen uudistumista.

Lusto avoinna päivittäin 1.5. alkaen klo 10–17.

Lusto sulkeutuu yleisöltä 4.9.2023 ja avaa ovensa 26.4.2024
uudistuneella näyttelytarjonnalla

Nainen katkaisee sirkkelillä lautoja Puutalo Oy:n osakastehtaassa. Naispuolisten työntekijöiden merkitys oli erityisen suuri jatkosodan aikana, jolloin monet miehet oli komennettu sotapalvelukseen. Kuva: ELKA

Retkeily Länsi-Uudellemaalle 8.–9.9.2023

Metsähistorian Seuran retkeily suuntautuu Länsi-Uudellemaalle,
Bromarviin, Fiskarsiin, Snappertunaan ja Tammisaareen.

Matkalla perehdytään alueen metsätalouteen, metsien hoitoon,
ruukkien toimintaan ja hiilenpolttoon.

Ohjelma:

Perjantai 8.9.2023

Kello 9.00 alkaen

Kokoontuminen Raaseporiin Tammisaareessa, majoituspaikan Motel Marinen luona. Osoite: Kammantekijänkatu 4–6. Omat autot jätetään tähän.

Kello 9.00 Lähtö Friman & Co:n bussilla Fiskarsiin

Kello 9.45 Fiskars

- Tulokahvi ja tilaisuuden avaus, Ravintola Kuparipaja
- Fiskarsin ruukin ja metsätalouden historiaa, puuhiilen merkitys
- Metsäpäällikkö Robert Lindholm

Kello 12.00 Lounas, Ravintola Fiskars Vårdshus

Kello 13.00 Nikari Oy

- Kokopuiset design-huonekalut
- Tuotantopäällikkö Juho Kinnunen

Kello 14.00 Siirtyminen Ramsholmeniin

Kello 14.45 Ramsholmen, maastossa

- Tammisaaren kaupungin metsien hoito, pitkän aikavälin näkyvä
- Kaupunkien metsien hoidon kehitys
- Metsätalousinsinööri Carl-Johan Jansson, Raaseporin kaupunki

Kello 17.00 Siirtyminen Tammisaaren keskustaan Motel Marineen

- Majoittuminen
- Saunamahdollisuus

Kello 19.00 Illallinen Motel Marinessa

Lauantai 9.9.2022

Kello 7.30 Aamiainen

Kello 8.30 Lähtö Bromarviin

Kello 9.15 Riilahden kartano

- Riilahden kartanon historiaa ja metsätaloutta
- Suomen suurimmat pyökkit ja tammi
- Mikael Aminoff, Riilahden kartano

Kello 10.45 Lounas Riilahdessa

Kello 11.45 Siirtyminen Snappertunaan, Malmbäckan kulttuuriympäristöön

Kello 13.00 Hiilimiilun sytytys, tutustuminen Malmbäckaan

- Tom Österlund

Kello 14.30 Päätöskahvit Malmbäckassa hiilipullan kera, retkeilyn päätös

Kello 15.00 Siirtyminen Tammisaareen lähtöpaikkaan, jossa ollaan noin kello 15.30.

Retkeilyn hinta on 230 euroa jäseniltä ja 260 euroa ei-jäseniltä. Yhden hengen huoneesta 40 euron lisämaksu. Maksu sisältää kaiken ohjelmaan sisältyvän.

Ilmoittautumiset Antti Koskimäelle, jolta myös lisätiedot, koskix(at)hotmail.com ja 040 543 7118. Viimeinen ilmoittautumispäivä tarkennetaan myöhemmin. Jo nyt voi ilmoittautua, olkaapa hyvät. Ruoka-ainerajoitteet pyydetään ilmoittamaan.

Tervetuloa!

Tutkimushanke

Metsähistorian Seura ja Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos ovat käynnistäneet yhteistyössä tietokirjahankkeen “Reikäkorteista ruudun ääreen ja bittiavaruuteen”.

Hanketta hallinnoi Metsähistorian Seura ja tutkimus toteutetaan Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksella.

Metsähistorian Seuran puheenjohtaja, dosentti Heikki Roiko-Jokela on hankkeen vastuullinen johtaja.

Tutkijaryhmään kuuluvat tutkijat Santeri Aikio, Joni Markkanen ja Tapio Roiko-Jokela.

Suunnitellussa tutkimuksessa selvitetään, raportoidaan ja analysoidaan, miten tietotekniikka kehittyi informaatioteknologiaksi metsäsektorilla noin viidenkymmenen vuoden aikajänteellä ja miten se vaikutti työn arkeen. Historiantutkimuksen kautta on mahdollista saada tutkittua tietoa metsäsektorin digitalisaation kehityksestä, tehtyjen ratkaisuiden vaikutuksista ja havaita mahdollisia pidempiaikaisia kehityslinjoja. Nämä historiantutkimuksen elementit tuottavat pohjan, johon nykyhetken ratkaisuja voidaan peilata ja jonka muodostaman historiallisen taustan varaan voidaan perustaa tulevaisuusorientoituneet tutkimukset.

Hankkeessa kartoitetaan myös digitalisaation tulevaisuuden mahdollisuuksia metsäsektorilla. Suunniteltu tutkimus auttaa tätä kautta metsäsektorin nykyhetken toimintaa ja tulevan toimintaympäristön ennakkointia.

Hankkeen lopputuloksena on sekä digitaalinen että painettu julkaisu. Tavoitteena on, että digitaalinen julkaisu on luettavissa verkossa vuoden 2025 loppuun mennessä ja painettu kirja julkaistaan seuraavana vuonna.

Muistitiedon keräys ja tallennus

Hankkeen tutkimusaineiston yhden, tärkeän kokonaisuuden muodostaa muistitietoaineisto. Vastaamalla lomakkeessa esitettyihin kysymyksiin edesautatte merkittävästi tutkimuksen tekemistä: Muistitiedon kautta kerätään kokemusta, tietoa ja näkemyksiä Suomen metsäklusterien digitalisoinnista ja vaikutuksista metsäsektorin työn arkeen. Jokaisella teistä ja teidän kollegoillanne on valtavasti ”hiljaista tietoa”, jota haluaisimme sisällyttää tulevaan julkaisuun.

Jotta tämä hiljaisen tiedon kerääminen olisi luontevaa Metsähistorian Seuran jäsen Vesa Pomell antoi seuran käyttöön uuden työvälineen ”Global Senior Network” (GSN). Sen avulla teidän on helppo lähettää mieleen tulevaa hiljaista tietoa tutkimusryhmän käyttöön

Vesa Pomellin toteuttama digitaalinen GSN-ratkaisu säilyttää hiljaiset tiedot voimassa olevien tietoturva koskevien säännösten mukaisesti Metsähistorian Seuran omaisuutena.

Ohjeet ja toimenpiteet

Kun menette GSN:n Forest-Finland -nettisivulle (<https://www.globalseniornetwork.com/forest-finland/> salasana ”gsn”), niin kirjoittakaa avautuvalle REKISTERÖINTI ja 1–5 KYSYMYKSET -lomakkeella tietonne ja vastaukset kysymyksiimme.

Koska vaalimme tietoturvan toteutumista, lopuksi varmistatte lomakkeen lähetyksen PANKKITUNNUKSILLANNE Visma Sign-palvelussa, jonka palvelin on Suomessa Haminan Googlen konesalissa. Lopuksi saatte vastauksena kuittauksen, jossa lomakkeen tiedot ovat nähtävissä PDF-dokumenttina. Kaikki lähettämänne tiedot säilyvät tietoturvallisesti Metsähistorian Seuran hallinnoimassa Visma Sign-tietokannassa.

Voitte halutessanne antaa asiasta kiinnostuneille tämän saman linkin vastattavaksi. Vastauslomake on auki 31.1.2024 saakka.

Em. lomakkeen sisällä annatte Metsähistorian Seuralle luvan lähettää Teille 30 €:n maksun, jolla saatte viisi vastaustanne näkymään julkaistavassa kirjassa. Nimenne näkyy siis vastausten yhteydessä. Metsähistorian seura lähettää myöhemmin sähköpostiinne maksutiedot. Maksun viestikenttään Teidän tulee merkitä sana ”muistitietokeräys”, jotta maksu voidaan yksilöidä oikein.

Maksulla tuette tutkimuksen valmistumista ja Metsähistorian Seuran toimintaa. Maksun suorittamisen jälkeen voitte kertoa kokemuksistanne ja saatte lukuoikeuden muiden muisteluksiin.

Kaikissa teknisissä asioissa voitte kääntyä matalalla kynnyksellä Vesa Pomelin puoleen (puh. 050 435 4472).

Heikki Roiko-Jokela
dosentti

Metsähistorian Seuran puheenjohtaja

Osallistu tutkimushankkeeseen

kertomalla kokemuksiasi, tietoja ja näkemyksiä osoitteessa:

<https://www.globalseniornetwork.com/forest-finland/>
salasana ”gsn”

Jaa linkkiä myös ystävillesi!

Jatkosodan aikana armeijalle tarkoitettuista vaneriteltoista tuli suomalaisen puunjalostusteollisuuden tärkein vientituote. Rakennelmia voitiin käyttää moniin tarkoituksiin, kuten majoitustiloina, komentopaikkoina, sairausmajoina, varastoina, hevostalleina ja saunoina. Esivalmistetut vaneriosat toimitettiin kompakteina paketteina, joita voitiin kuljettaa pitkiäkin matkoja. Kuva: ELKA

